

VISITA A L'ARXIU DIOCESÀ DE MALLORCA

JOAN ROSSELLÓ LLITERAS

L'Església de Mallorca fou restaurada immediatament després de la conquesta de Jaume I el 1229 i la diòcesi fou restablerta poc després amb el nomenament del bisbe Ramon de Torrella el 1238. No és del cas estudiar com funcionava la cúria eclesiàstica durant el segle XIII i primera meitat del XIV. Per ara ens acontentam de saber que la sèrie dels registres que han arribat fins a nosaltres comença al voltant de la meitat del segle XIV.

La sèrie més antiga és:

REGISTRA COLLATIONUM (1348-1835), 130 volums¹

Títols:

- *Liber collationum beneficiorum et aliarum rerum.*
- *Collationum.*
- *Liber collationum beneficiorum aliarumque rerum.*
- *Liber collationum.*
- *Col.lacions.*
- *Liber presentationum et collationum.*

1. ROSSELLÓ LLITERAS, J.: *Registra collationum Ecclesiae Maioricensis (s. XIV)*, Fontes Rerum Balearium I (1977) 145-160, II 293-324, 517, 548, II (1979-1980) 49-80.

- *Liber presentationum et collationum beneficiorum.*
- *Colaciones y decretos.*
- *Liber gratiarum beneficiorum.*
- *Regestrum vicariatus.*
- *Beneficios.*
- *Col.lacions de beneficis.*
- *Llibre de col.lacions i presentacions.*
- *Libro de beneficios congruos*
- *Registro de presentaciones, colaciones y posesorios de beneficios y capellanias.*
- *Beneficios y capellanias.*
- *Colaciones y posesorios de beneficios y piezas eclesiásticas.*

El contingut de tals registres són presentacions, col.lacions, permutes, privacions i renúncies de beneficis; algunes vegades hi ha l'acte de fundació del benefici; en altres ocasions hi podem trobar concessions d'altres gràcies i llicències, per exemple per demanar almoïna, per visitar la Terra Santa, etc.

Generalment les actes són registrades in extenso. A la part superior hi podem veure el títol específic: col.lació, permuta, etc; titular del benefici i de l'església on és erigit ho podem veure en el text del document.

Un acte de col.lació generalment porta les dades següents: església i advocació de l'altar on és fundat el benifet, nom del fundador i amb quina renda és dotat, si aquesta ha minvat o si el benifet és unit a altres, causa de la vacant: mort, permuta o privació, càrregues del benifet, nom del nou beneficiat i si té tots els requisits exigits que volia el fundador, qui té el dret de patronat, que pot ésser eclesiàstic major, el bisbe i les dignitats catedralícies, o menor, el rector o altres clergues, real, laïcal, familiar o de sang, actiu i passiu; en tal cas l'aspirant també pot presentar-se a si mateix *praecibus effussis*, si considera reunir ambdues qualitats. Si hi ha hagut controvèrsia mitjançant una causa benefical a l'acte de col.lació s'expliquen els motius perquè els altres són exclosos i es confereix el benifet a tal clergue.

LIBER COMMUNIS CURIAE (1364-1795), 32 volums²

Titols:

- *Liber communis.*
- *Liber communis Curiae Ecclesiasticae Maioricensis.*
- *Libro común de la curia eclesiástica de Mallorca.*

En els registres més antics les actes generalment hi són copiades íntegrament; fins i tot en el marge és anotat que han sigut satisfets els drets curials o que tal document fou despatxat gratuïtament per algun motiu que sol especificar-se; en els més moderns les actes sovint s'hi troben en forma abreujada i en moltes ocasions únicament hi ha una nota marginal que especifica l'argument.

En aquesta sèrie tal volta és allà on trobam una temàtica més variada: dimissòries, testimonials, certificacions, publicacions d'indulgències, llicències per celebració d'actes de culte extraordinaris, processons, rogatives, exposició major, etc, nomenaments curials, llicència d'oratori privat, delegacions que dóna el bisbe, llicències per demanar almoïna a favor d'algun santuari o ermita o per remei d'algun malalt o baldat, etc.

REGISTRA ORDINATIONUM (1377-1930), 21 volums³

Titols:

- *Registrum tonsurarum et aliarum ordinum receptorum et collatorum de mandato seu licencia Rdmi. (...) maioricensis episcopi seu suorum venerabilium vicariorum generalium.*
- *Liber tonsurarum et aliorum ordinum.*
- *Tonsurarum.*
- *Ordenes.*
- *Matricula tonsurarum et ordinum.*
- *Matricula tonsurarum et sacrorum ordinum.*
- *Matricula ordinum.*

2. HILGART J.H.- ROSSELLÓ LLITERAS, J.: *The Liber Communis Curiae of the diocese of Majorca (1364 -1374)*, Montréal, Institut d'Etudes Médiévales, 1989.

3. ROSSELLÓ LLITERAS, J.: *Liber Ordinationum Ecclesiae Maioricensis*, Palma de Mallorca, 1983.

- *Liber in quo reperiuntur scripti omnes ordinati.*
- *Matrícula d'ordes.*
- *Llibre d'ordes.*
- *Libro de personas seculares y regulares que se ordenan de menores y mayores órdenes.*
- *Libro de órdenes.*
- *Libro de órdenes que celebró el Ilmo. (...) obispo de Mallorca.*
- *Asiento de órdenes.*
- *Ordenes y licencias. Oratorios privados.*
- *Asiento de órdenes generales.*
- *Asiento de órdenes y licencias.*
- *Libro de asientos de órdenes y licencias.*

En aquesta sèrie, hi trobam registrades les tonsures, ordes menors i majors conferides. Cada una de les llistes dels ordenats comença en forma d'acte; primer són registrats els qui han rebut tonsura i després per escala ascendent els de menors, subdiaca, diaca i prevere. No solament hi ha constància del lloc, dia, nom del bisbe que ordena i del qui autoritza aquella ordenació si no actua el bisbe propi, en els tonsurats del clero secular, sinó que també molt sovint queda registrada llur població, nom i ofici dels pares; quan es tracta del clero regular hi ha especificat a quin convent pertany, tant en la tonsura com en les altres ordes. Quan es tracta d'ordes majors es deixa constància si l'ordenat té títol patrimonial o benefici eclesiàstic suficient, i en tal cas a quina església i altar. Els religiosos s'ordenen ad titulum paupertatis i amb llicència del propi superior.

CONCESSOS MATRIMONIALS (1420-1937), 267 volums⁴

Titols:

- *Liber sponsalium.*
- *Concessos.*
- *Sponsalium liber*
- *Liber sponsalium. Concessos.*
- *Liber sponsalium curiae ecclesiasticae.*

4. Id. *Registra Sponsalium Ecclesiae Maioricensis «Concessos»*, vol. II, 1459-1460, Palma de Mallorca, 1981; id. id., vol. III, 1460 - 1461, Palma de Mallorca 1982; id. id., vol. IV, 1496 - 1497, Palma de Mallorca 1982.

Aquest títol, que és un mestall de llatí-català-castellà, serveix per indicar les llicències que donava el vicari general al rector o vicaris de les parròquies per assistir als matrimonis. El nom que trobam registrat des del segle XVI és degut al fet que gairebé totes les partides comencen amb aquestes paraules: «Concesum fuit». Malgrat sien registrades en forma abreujada hi ha els noms dels contraents i de llurs pares, naturalesa i estament social, nom de dos o més testimonis i llur estament social, grau de parentesc dels nuvis quan cal, parròquia a la qual va dirigida la lletra, que generalment és la de la núvia. Al marge hi ha el nom de la dita parròquia.

REGISTRA SENTENTIARUM (1505-1780), 43 volums

Titols:

- *Sententiarum.*
- *Sentencias.*
- *Sentències.*
- *Liber sententiarum.*
- *Liber sententiarum curiae ecclesiasticae.*
- *Llibre de sentències de la cúria eclesiàstica.*
- *Sententiarum tam civilium quam criminalium.*
- *De sentències.*
- *Registrum sententiarum et provisionum.*
- *Sentències i decrets.*
- *Registre de sentències de la cúria eclesiàstica.*
- *Llibre de sentències i provisions en forma.*

En aquests registres hi ha còpia de les sentències del tribunal eclesiàstic en les quals hi ha un resum de la causa amb els incidents emergents durant el procés i finalment acaba amb el dictamen del jutge.

Les controvèrsies més freqüents són provisió de benifets, relacions matrimonials, reclamació de llegats o deutes, usurpació de drets, precedència o altres prerrogatives, etc.

REGISTRA MANDATORUM (1514 -1608), 55 volums

Títols:

- *Mandata.*
- *Mandatorum.*
- *Liber mandatorum.*

Reclamacions de deutes per treball realitzat, liquidacions d'heretats, deixes pies, etc., són les matèries més freqüents.

Solament hi ha registrat el principi de cada una de les actes deixant en blanc la resta de la pàgina, però la informació continguda ens permet conèixer els noms d'ambdues parts, demandant i demandat, i gairebé sempre el motiu de la demanda.

REGISTRA PROVISIONUM (1525-1793), 42 volums

Títols:

- *Liber provisionum.*
- *Provisions.*
- *Provisiones.*
- *Llibre de provisions de la cúria eclesiàstica.*
- *Liber provisionum verbalium curiae Ecclesiae Maioricensis.*
- *Provisiones curiae ecclesiasticae.*
- *Provisionum curiae ecclesiasticae.*

Són llicències i altres gràcies concedides per la cúria eclesiàstica. Són registrades en forma abreujada i en el marge hi trobam el nom de la població que afecta el document o en la qual viu la persona agraciada. Fa referència a temes molt variats.

REGISTRA MINISTERIORUM (1565-1706), 4 volums

Títols:

- *Liber in quo annotabuntur et describentur clerici simplices et conjugati deputandi et eligendi de mandato Illmi. et Rdmi. domini (...) episcopi seu ejus Rdi. vicarii generalis ad officia seu ministeria Ecclesiae juxta decretum s. tridentini concilii, sessione XXIII cap. VIº qui vigore edicti inferius inserti comparebut coram sua dominatione et seu ejus vicario generali (...).*

- *Elenchus ministeriorum.*
- *Liber ministeriorum.*
- *Catalogus ministeriorum quae conceduntur tonsuratis vel quatuor minoribus ordinibus insignitis.*

El primer registre de la sèrie comença amb un edicte que mana als clergues vestir hàbit clerical, «insignits de vestits conforme al sacro concili sessió XXIII cap.VI», comminant-los amb la pèrdua dels privilegis clericals en cas de desobediència. Segueix després la llista de clergues amb el ministeri que els ha sigut assignat. En els registres posteriors se sol·licita canvi de ministeri perquè el clergue ha canviat de residència o per altres circumstàncies personals.

Cada clergue presenta el títol de tonsura i es deixa constància de la data en què la va rebre, nom dels pares, llur naturalesa i molt sovint també s'especifica quin ofici té el clergue: notari, apotecari, fuster, estudiant, mercader, escrivà, metge, teixidor, etc.

El qui sol·licita canvi de ministeri fa constar el que tenia abans i l'escrivà registra el que novellament li ha sigut assignat; aquest també pren la diligència de deixar constància de l'estat civil: casat una sola vegada amb una donzella, «cum unica et virgine conjugatus», o viudo.

Algunes actes són redactades in extenso i altres en forma abreujada, però aquestes són més nombroses. Són redactades en llatí, però a partir del segle XVII la part dispositiva de moltes és en castellà. Per la nota marginal que diu «solvit» es desprèn que hi havia una taxa establerta.

Els ministeris que més abunden són: servir missa, tocar les campanes, fer d'escolà, obrir i tancar les portes de l'església, tenir esment de la il·luminació: ciris, llànties, llantoners, fer de primatxer, etc. Altres són de caràcter més personal. Aquí en posam alguns exemples:

- Ad curandum que lo despertador de la cambra del custos de la seu stiga net i concertat per a despertar a matines.

- Ad inspiciendum pro utilitate cappelle Ste. Veronice in ecclesia monialium de Pollença translatarum.

- Ministerium providendi de jonchs in festis paschatis, ascensionis et penthecostes et de carrix pro festis nativitatís Domini et Purificationis Virginis Mariae in ecclesia sedis.

- Proporcionar la cendra necessària per al primer dia de quaresma a la seu.

- Ad petendum charitates pro monasterio pauperum monialium Virginis Marie del Olivar et defferendum bacinum mendicantem pro vita ipsarum monialium.

Els ministeris eren assignats tant per servir l'església catedral com la resta de les parròquies de Ciutat i part forana i les esglésies de frares i monges.

REGISTRA DECRETORUM (1596-1830), 32 volums

Títols:

- *Decretorum.*
- *Liber decretorum.*
- *Llibre de decrets.*
- *Decrets.*
- *Libro de decretos.*
- *Registre de decrets de la cúria eclesiàstica.*
- *Liber decretorum, dimisoriarum.*
- *Liber regesti decretorum curiae ecclesiasticae majoricensis.*

L'esquema de cada un consta de tres parts: súplica de la part interessada, exposició dels fets per part de les persones interessades i decret final.

Matèria: clergues que sol·liciten participar de distribucions corals malgrat no tenir benifet eclesiàstic, nomenament d'administrador d'alguna heretat, absolució del jurament fet durant la minoria d'edat a fi de poder impugnar contractes onerosos, aprovació de la presentació d'algun candidat a benefici eclesiàstic feta a l'expectativa de futura vacant, etc.

REGISTRA INFORMATIONUM (1674-1722), 5 volums

Títols:

- *Liber informationum.*
- *Llibre d'informacions de forasters i morts extra regnum.*
- *Llibre d'informacions (...) per matrimoni.*
- *Llibre d'informacions.*
- *Llibre d'informacions de forasters.*

Son informacions sobre llibertat de vicle per contreure matrimoni. Gairebé sempre es tracta de joves que no són naturals de Mallorca i necessiten certificar que són fadrins, o mullers de Mallorca que han de demostrar ésser viudes perquè els respectius marits moriren fora del regne.

La informació continguda és rica i variada: nom, edat, ofici, procedència i altres circumstàncies familiars de qui intenta demostrar ésser fadrí; també hi ha constància del nom, edat, ofici i circumstàncies de mort, especialment la data i el lloc, dels qui han mort fora Mallorca. Hi ha també circumstàncies personals dels testimonis que deposen, les quals augmenten la fiabilitat de llurs afirmacions: són estrangers naturals del país d'on procedeix l'interessat o a on va morir el marit de la interessada; també n'hi ha que són mallorquins que per raó del seu ofici, mercaders, mariners, soldats, etc., tenen coneixença de les circumstàncies sobre les quals són interrogats, adquirida de forma immediata o per relació de terceres persones. El nombre de testimonis pot variar d'un cas a l'altre. A llurs deposicions segueix un decret autoritzant el matrimoni sol.licitat.

L·LICÈNCIES MINISTERIALS (1672-1875), 31 volums

Títols:

- *Matricula celebrandi missam et oratoriorum.*
- *Matricula confessorum et predicatorum.*
- *Matricula presbyterorum et oratoriorum.*
- *L·licències de predicadors i confessors i l·licències d'oratoris.*
- *Libro registro o memoria de las cosas notables que en la Visita (Pastoral) se advierten: licencias de celebrar, confesar, predicar y de oratorios.*
- *Registro de licencias de celebrar, confesar, predicar y de vicarios.*
- *Facultades ministeriales.*
- *Asientos: celebrar, oratorios, órdenes, dimisorias, confesar, predicar, confesores de monjas y de hospitales, vicarios y ecónomos, reverendas, asignación de ministerios.*
- *Matricula de confesores y predicadores: confesores de Mallorca, id.seculares y regulares de fuera de Mallorca, predicadores seculares y regulares de Mallorca, id.id.de fuera de Mallorca, licencias para vicariatos de rectores.*

Al principi d'un d'aquests registres hi és especificat llur objectiu: «El Ilmo. y Rdm. Sr. D. Joseph Antonio Zepeda, obispo de Mallorca, a su secretario de cámara infrascrito mandó continuar por su orden en este presente libro de registro las licencias de predicar, celebrar el santo

sacrificio de la Misa y confesar para que quede fe de ello, y en caso de perderse alguno de ellos, tengan recurso para su justificación».

Els títols que hi ha més amunt en deixen patent el contingut.

No solament hi ha el nom del sacerdot, sinó també el lloc de residència i la duració de les llicències. Les de celebrar podien ésser absolutes o temporals per un període indeterminat: fins a la pròxima visita, fins i tant residirà en aquesta diòcesi, fins i tant serà vicari, fins i tant tinga llicències per confessar, *ad beneplacitum nostrum*, *ad libitum* del vicari general de Menorca, etc., o temporals per un període determinat: un mes, un any, tres anys, etc.

Hi ha casos de llicència condicionada o restringida: «Por seis meses y en cada uno de ellos se presente a examen de ceremonias». «Celebrando solamente de Nuestra Señora y se entienda suspenso si antes de cierto tiempo no saca licencia para celebrar con apercibimiento de providencia seria». Altres imposaven l'obligació de treure llicències per confessar i complir el deure de residència; algunes eren concedides solament per celebrar la missa primera amb assistència d'un altre sacerdot, etc.

Els qui sol·licitaven llicències per confessar i predicar o de vicari solien estar més ben preparats i tenien millor formació científica i gairebé tots obtenien llicències absolutes. Els confessors de monges eren destinats a un convent determinat.

REVERENDES

Aquesta paraula és sinònim de lletres testimonials, ço és, les que un ordinari de lloc o superior major concedeix per assegurar que un aspirant a ordes sagrades no té impediment canònic per ordenar-se o per exercir les ordes ja rebudes.

Hi ha el nom del clergue, lloc de son benefici o residència habitual, data de l'emissió i caducitat, meta del viatge, Madrid, Barcelona, Roma, Urgell, Terra Santa, regnes d'Espanya, València, Eivissa, Milà, Nàpols, Itàlia, etc.; algunes vegades queda registrat el motiu del viatge: passar a València a estudiar llengua hebrea, passar a Orà per ésser el capellà de l'exèrcit, etc., però gairebé sempre falta aquesta circumstància tan interessant per a un investigador.

Algunes actes són registrades in extenso i altres en forma abreujada. Les primeres a més del nom i edat del clergue, posen els seus títols i

beneficis i algunes vegades una descripció prosopogràfica. Aquí en tenim alguns exemples:

- Bona statura, capillis, barba et facie aliquantulum rubicundis.
- Statura mediana, dentibus claris, oculis nigris, capillis aliquantulum canis.
- Statura mediana, capillis aliquantulum ad canitiem vertentibus et hujusmodi barba.
- Capillis aliquantulum rubicundis, bona statura, facie ampla.
- Statura plusquam mediana, calvie in capite signatus.
- Statura mediana, cicatrisse in collo dextro, capillis nigris.

Les «reverendes» també eren despatxades a favor de sacerdots de fora Mallorca per certificar llur bon comportament durant l'estada.

DIMISSIONS

Són les llicències que concedeix l'ordinari perquè el sol·licitant pugue rebre tonsura o ordes sagrades fora de la diòcesi. En aqueix document hi ha constància del nom i llinatge del sol·licitant, a on té el benifet eclesiàstic o residència habitual, quin orde ha de rebre, si hi ha hagut dispensa d'intersticis o extra tempora; quan es tracta dels qui han de rebre tonsura també hi ha constància d'haver rebut la confirmació, com també el nom i llinatge dels pares i lloc de la seva naturalesa.

No sempre hi ha constància del bisbe al qual són dirigides les dimissions i algunes vegades la indicació és genèrica: a Roma, Madrid, Espanya, Malta, València, Barcelona, Urgell, Càller, Cadis o a qualsevol bisbe unit a la Seu Apostòlica. També hi ha algunes descripcions prosopogràfiques, però no són abundants.

L·LICÈNCIES D'ORATORIS

Hi ha indistintament les d'oratoris públics i privats; les segones són més nombroses. Contenen les següents dades: data, població, possessió rural o domicili urbà, nom del propietari o concessionari del privilegi, data del breu de Roma. Gairebé sempre hi ha la diligència de fer constar que tal oratori prèviament ha sigut visitat i inspeccionat per un delegat episcopal. La gràcia és personal, generalment per a un

matrimoni. En algunes ocasions la graàcia és concedida per un termini breu per urgir el compliment de determinats requisits, com és ara obtenció del breu de Roma, adquisició d'ornaments sagrats o objectes litúrgics necessaris per a la celebració de la missa, calze, missal, etc.

DISPENSES MATRIMONIALS (1680-1719), 12 volums

Títols:

- *Dispensationum.*
- *Dispensas matrimoniales.*
- *Sponsalium cum dispensatione.*

Generalment hi ha la transcripció de la butlla pontifícia, l'edicta del vicari general convocant els testimonis que vinguin a declarar, llur deposició, els noms dels contraents i de llurs pares i altres notícies familiars d'ambdós. Sovint hi trobam arbres genealògics. Una cosa no sol fallar mai: els motius que han induït els contraents a sol·licitar la dispensa. Si cal és concedida i es despatxa l'autorització per celebrar el matrimoni.

FUGUES MATRIMONIALS (1686-1775), 24 volums

Títols:

- *Liber informationum sponsalium.*
- *Liber sponsalium.*
- *Liber sponsalium et informationum.*
- *Fugues.*

Els interessats són parelles d'enamorats que volen contreure matrimoni però els pares no hi consenten o han de superar algun altre obstacle; per això recorren al vicari general per obtenir llicència.

Hi ha el nom, naturalesa i edat d'ambdós contraents, el nom dels pares i estament social; les deposicions dels testimonis són un teixit de notícies de l'entorn familiar.

REGISTRA HOMAGIORUM (1462-1632), 4 volums

Títols:

- *Homagiorum.*
- *Liber homagiorum.*
- *Homalagiorum.*

Fa referència a la jurisdicció episcopal tant en l'ordre espiritual com temporal: els clergues i alguns laics, mitjançant el *sacramentum et homagium*, se sotmeten a l'autoritat del bisbe i es comprometen a complir algun manament o accepten algun càstig correccional; els clergues prometen complir els compromisos adquirits i la paraula donada i en cas d'incompliment pot haver-hi penes espirituals (excomunió) o multa pecuniària o ambdues coses.

Vet aquí alguns dels casos més freqüents:

- Truncar la convivència amb les concubines.
- Evitar el tracte de qualsevol mena amb dones sospitoses tant en públic com en privat, a soles i en companyia.
- Vestir l'hàbit clerical: sotana o almenys una capa tancada.
- No passar per un determinat carrer en el qual viu l'antiga concubina o alguna persona inconvenient.
- No proferir paraules injurioses contra les persones amb les quals s'han romput els vincles de bona amistat.

La major part de les partides són en forma abreujada i de moltes d'elles solament hi ha el nom del clergue i l'*incipit*, però la resta de la pàgina és en blanc.

REGISTRA LITTERARUM JUSTITIAE (1374-1780), 44 volums

Títols:

- *Registrum litterarum justitiae.*
- *Litterarum.*
- *Liber litterarum de A[dm]inistratione] curiae officialatus Maioricarum.*
- *Litterarum A[dm]inistrationis ?].*
- *Pauperum Christi.*
- *Liber litterarum.*
- *Litterarum liber.*

N.B. Gairebé tots els volums en el lloc porten escrit en lletra humanística la paraula «Litterarum».

El bisbe *motu proprio* o a petició de terceres persones commina amb penes espirituals (excomunió) al pagament de quantitats degudes, generalment relacionades amb despeses de funerària i execució de deixes pies; també hi ha reclamacions de salaris per serveis prestats: sastres, metges, apotecaris, cirurgians, teixidors, sabaters, mestres de minyons, etc.

DIARIO DEL OBISPO (1778-1930), 17 volums

Titols:

- *Registro ordinario del despacho diario de la secretaria de cámara.*
- *Libro común diario.*
- *Diario.*
- *Libro del diario despacho.- Diario del obispo.*
- *Libro del registro ordinario del despacho diario.*
- *Libro de registro del despacho diario.*
- *Registro diario.*

Hi trobam registrats els afers que diàriament despatxa la cúria eclesiàstica; no hi ha cap mena de relació amb l'activitat personal del bisbe. La temàtica és molt variada, car hi tenen cabuda gran nombre de sol·licituds que arriben a cancelleria.

EXECUCIÓ DE BREUS (1717-1947), 12 volums

No hi ha variacions en el títol, que per altra part indica el contingut dels registres. Les partides són registrades en forma abreujada: la data i unes poques línies per especificar les dades individuals.

REGISTRE D'EXPLORACIÓ DE VOLUNTAT (1678-1818), 6 volums

Titols:

- *Llibre d'exàmens de professions de religioses.*
- *Liber professionum monialium.*

- *Llibre de l'exploració de voluntat en les professions de les monges dels convents de la Ciutat de Mallorca.*

- *Llibre d'exploracions de religioses.*

- *Liber explorationum monialium undecim monasteriorum hujus Civitatis Palmae Majoricensis.*

- *Llibre d'exploracions de monges.*

- *Exploracions de monges.*

Senzillament és l'interrogatori que es fa a les religioses sobre la llibertat que tenen en el moment de decidir sobre la pròpia emissió dels vots religiosos.

Les actes són registrades in extenso. S'especifica el convent, nom del delegat episcopal, de la religiosa que ha de professar i dels seus pares; també hi ha constància de la data de baptisme i de l'ingrés en el convent, el lloc on va néixer i en moltes ocasions quin ofici tenia el pare o altres circumstàncies sobre l'estament social. No manca mai la diligència de fer constar si aquella aspirant professa per monja de cor o d'obediència. El qüestionari de l'interrogatori és uniforme en tots els casos, sens que hi hàgem trobat variants de gran relleu.

JUNTA DE L'ESTAT ECLESIASTIC (1714-1841), 4 volums

Títols:

- *Llibre de determinacions de l'Estat Eclesiàstic.*

- *Llibre de compartiment de 2.500 lliures fet per los Iltres. senyors elets de l'Estat Eclesiàstic.*

- *Resolución de la Junta del Estado Eclesiástico.*

- *Junta del Estado Eclesiástico secular.*

- *Junta Eclesiástica.*

- *Partidas de entrada y salida de los fondos de la Junta Eclesiástica de esta diócesis de Mallorca.*

N.B. Hem recollit els títols de la portada i els de l'interior, per això el nombre de títols és superior al de registres.

La Junta de l'Estat Eclesiàstic era integrada per membres elegits del clero secular i representants dels convents i monestirs de frares i monges. Tenia per objectiu la recaptació de quantitats de forma que cada clergue i cada institució contribuís proporcionalment segons les rendes que cobrava.

La Junta es reunia per tractar la manera de recaptar diners per

contribuir a les diverses necessitats del rei o per subsidi de guerra, però també tractava altres matèries, per exemple: contribuir a les despeses d'un plet d'interès general per al clero, talles cobrades al clero, exempció de l'impost sobre el tabac, talla per remeiar la fam que hi ha a l'illa, immunitat eclesiàstica, demanar un préstec per socors dels pobres, recaptar diners per acudir al rei per afers relacionats amb Ramon Llull, renovació de càrrecs, precaucions en temps de pesta o epidèmia, etc.

En aquests registres les actes són redactades in extenso; hi ha també la comptabilitat de les quantitats administrades.

VISITES PASTORALES (1562-), 40 volums⁵

El títol és gairebé sempre igual. Uns registres porten les actes en forma abreujada i altres in extenso; les parts generals de la visita són ritual d'entrada, visita al sagrari i fonts baptismals, visita als altars, a la sagristia i altres dependències de l'església, inventari, ordinacions de visita, etc. Moltes visites del segle XIX són registrades en quaderns separats per cada parròquia.⁶

SECCIÓ DE VICARIA GENERAL

A més dels registres de la cúria hi ha molta altra documentació procedent especialment de vicaria general i de cancelleria, i així hem catalogat els fons respectius. Tots els expedients d'aquesta sèrie tenen la cèdula corresponent i són passats per l'ordinador.⁷

5. PÉREZ MARTÍNEZ, L.: *Las visitas pastorales de don Diego de Arnedo a la diócesis de Mallorca (1562-1572)*, in «Monumenta Maioricensia», vol. II i III, Palma de Mallorca 1963-1969.

6. ROSSELLÓ LLITERAS, J.: *Tipologia documental de las series de registros del Archivo Diocesano de Mallorca*, in «Homenaje a D. Jesús García Pastor, bibliotecario, alma de Mallorca», 1986, pp. 119-134.

7. Id., *La sección de vicaría general del Archivo Diocesano de Mallorca* in «Homenaje a Antoni Mut Calafell, arxiver», Palma, 1993, pp. 237-248.

VICARIA GENERAL

Expedients de beneficis

- A.- Expedients de fundació
- B.- Expedients de reducció de càrregues.
- C.- Expedients per augmentar la dotació
- D.- Expedients d'unió de distints beneficis.

Expedients d'ordes.

Els expedients per tonsura, ordes menors —ostiariat, lectorat, exorcistat i acolitat—, i ordes majors —subdiaconat, diaconat i presbiterat—, comprenen des del segle XVI al XX. Hi trobam el nom, naturalesa i filiació de l'aspirant, deposició de testimonis sobre la seva *vita et moribus* i algunes vegades sobre netedat de sang. També hi ha certificació sobre freqüència de sagraments i assistència a l'escola que lliurava un dels mestres dels aspirants. Quan cal també hi ha la dispensa dels intersticis. Tots els expedients d'aquesta sèrie tenen la cèdula corresponent i són passats per l'ordinador.

OPOSICIONS A RECTORIA

La documentació que integra aquesta sèrie la podem dividir en les parts següents:

- Edictes de convocatòria.
- Llista de parròquies vacants.
- Llista dels opositors en la qual consta el nom complet, filiació, naturalesa, baptisme, edat, estudis realitzats, càrrecs eclesiàstics que ha tingut abans i altres mèrits que tal volta el puguen afavorir.
- Exercicis literaris.
- Qualificacions obtingudes.
- Jutges examinadors sinodals que qualifiquen els exercicis.
- Elecció de parròquies per part dels opositors.
- Adjudicació de les parròquies per part del bisbe
- Protestes i recursos.

EXPEDIENTS DE DISPENSES MATRIMONIALS

Aquests expedients són els que es refereixen a les dispenses de consanguinitat i afinitat per contreure matrimoni. Abans hem parlat de registres que tracten la mateixa matèria. O bé són per executar la gràcia concedida per la Seu Apostòlica o per atorgar la dita gràcia prèviament sol·licitada a l'ordinari; en un i altre cas és imprescindible demostrar la veritat dels fets mitjançant la deposició de testimonis aportats per cada una de les parts amb intervenció del fiscal eclesiàstic. Dos són els punts que s'han de clarificar: que existeix el grau de parentesc indicat i que els motius que addueixen són veritaders; els motius més freqüents solien ésser: edat avançada dels contraents, haver cohabitat o haver tingut comerç carnal, *angustia loci*, població petita, dificultat per trobar cap altra persona del mateix estament social, etc.

Es conserven des de finals del segle XVIII fins als nostres dies. Contenen el nom i llinatges dels contraents, filiació, data i lloc del baptisme, llibertat de vincle matrimonial (fadrins o viudos) i, si cal, consentiment patern o altres dispenses que siguin necessàries. Mai no es descuida la diligència de fer constar que s'han observat els requisits que prescriu el concili de Trento, especialment les publicades o amonestacions matrimonials.

CAUSES MATRIMONIALS

Poden ésser:

- Causes de nul·litat matrimonial.
- Causes de separació matrimonial.
- Causes d'anul·lament d'esposalles.
- Causes de «compulsió» al matrimoni, és a dir, per constreure a mantenir la paraula de matrimoni donada, especialment quan hi ha hagut comerç carnal sota promesa de matrimoni.
- Segrest de lletres matrimonials quan un contraent intenta matrimoni amb una altra persona diferent d'aquella a la qual donà paraula de casament.

Totes les causes matrimonials tenen la respectiva cèdula per llur localització ordenades alfabèticament.

ACTES DE CONSENTIMENT MATRIMONIALS

Llicències atorgades per pares o tutors perquè els fills menors d'edat puguin contreure matrimoni canònic. En defecte dels pares intervenen els parents més pròxims.

INSCRIPCIÓ DE PARTIDES FORA DE TERMINI

La finalitat de les inscripcions de partides fora del termini reglamentari és esmenar omissions que perjudiquen els drets de l'interessat o de terceres persones i poden fer referència a la registració de partides de baptisme, confirmació, matrimoni, tonsura o ordres sagrades, i defuncions. El decret d'inscripció es fonamenta sobre les dades probatòries aportades mitjançant documentació escrita o declaració de testimonis.

LEGITIMACIÓ DE PROLE

Per legitimar la prole és suficient demostrar el subsegüent matrimoni dels pares i a la vegada identificar el fill que generalment era registrat amb les dades corresponents únicament a la línia materna: mare i avis materns. La intervenció del pare és imprescindible.

Simultàniament amb el decret de legitimació es lliura un decret del vicari general ordenant escriure al marge de la partida de baptisme de l'infant legitimat, que sense expressa llicència de l'autoritat eclesiàstica, quan es traurà còpia de tal partida, mai per mai no es farà menció de l'estat en què es trobava anteriorment.

RECTIFICACIÓ DE PARTIDES SACRAMENTALS

Les errades de les partides sacramentals poden afectar el nom del subjecte principal o algun dels llinatges com també el nom o llinatges dels pares o avis o la data o el lloc de celebració. Mitjançant documentació escrita o declaracions orals queda patent l'equivocació i després de la informació fiscal el vicari general decreta la rectificació sol·licitada.

EXPEDIENTS DE FILIACIÓ NATURAL

La finalitat de tals expedients és el reconeixement dels progenitors o almenys d'un d'ells per deixar constància que algun infant batejat com a fill de pares desconeguts, és fill propi, o perquè en el moment del baptisme sia registrat com a tal. En aquestes circumstàncies van inclosos també els noms dels avis paterns o materns, segons cal, però en tot cas és imprescindible demostrar la relació pares-fill.

EXPEDIENTS DE FILIACIÓ ADOPTIVA

Aquests expedients contenen la identificació del matrimoni adoptant i la del fill adoptat, que generalment procedeix de la inclusa, de l'Hospital General, o és fill de pares desconeguts. El fill adoptat conserva el nom rebut en el baptisme; però, si porta llinatges, gairebé sempre els canvia amb els dels pares adoptants. Els requisits documentals són mínims i a través de tals expedients ben poca cosa podem aclarir sobre l'origen de l'infant.

EXPEDIENTS DE SEPULTURA ECLESIASTICA

Cal distingir dos apartats:

A) Concessió o privació de sepultura eclesiàstica a persones escandaloses, impies o que han sortit voluntàriament del si de l'Església i han mort amb pertinàcia en el seu error o sense haver exterioritzat son penediment.

B) Concessió o privació de sepultura eclesiàstica a persones que s'han suïcidat. Aleshores s'examina si estaven bé del cap o si sofrien alteracions mentals. Sovint s'aporten certificatories mèdiques, i quan la cosa no era clara del tot, la pràctica solia ésser la següent: concessió de sepultura eclesiàstica però evitant tota mena de pompa i solemnitat, especialment en el tocar les campanes, conducció del cadàver o processó fúnebre i celebració de funerals cantats.

CERTIFICATS DE SOLTERIA

La seva immediata finalitat és demostrar la llibertat de vincle matrimonial. Solen presentar tals certificats:

- Contraents —gairebé sempre hòmens— que no han nascut a Mallorca.

- Contraents que després de la pubertat han residit fora de l'illa per motius militars, soldats, o comercials, mariners, mercaders, o familiars, emigració temporal dels pares, o altres motius. Antigament es requerien les deposicions d'alguns testimonis, actualment basta un certificat del rector del lloc de naturalesa.

MATRIMONIS *IN ARTICULO MORTIS*

Més tost que expedients aquesta sèrie és composta de notificacions de matrimonis celebrats quan un dels dos contraents es troba *in articulo mortis*. Solien celebrar-se per legitimar la prole, per tranquil·litzar la consciència d'ambdós, per reparar l'escàndol si n'hi havia hagut, fins i tot per obtenir els efectes civils que de tal matrimoni es deriven de cara a pensions de viudetat, herència, etc. Aquí els requisits són mínims: basta que els contraents sien lliures de vincle matrimonial i la presència de dos testimonis.

BAPTISME D'ADULTS I ABJURACIÓ D'HERETGIA

En aquesta sèrie, hi podem trobar:

A) Baptismes de persones adultes no batejades o el baptisme de les quals no consta de cap manera; en aquest darrer cas el sagrament és administrat *sub conditione*.

B) Abjuració de persones procedents d'altres confessions convertides al catolicisme. Si hi ha dubtes sobre la validesa del baptisme, que tal volta hagen rebut, el sagrament s'administra també *sub conditione*.

C) Expedients de catòlics que passaren a altres confessions o professaren doctrines condemnades per l'Església i es volen retractar. Els expedients més abundosos de la tercera subsèrie són els que fan referència a protestants o maçons penedits, que, per cert, són poc nombrosos.

CAUSES CIVILS

La causa més antiga d'aquesta sèrie data del 1431 i arriba fins als nostres temps. És una de les sèries més copioses de la secció de vicaria general i hi trobam una gran varietat d'arguments: denúncies de contractes fraudulents, reclamacions del preu d'alguna venda —animals, cereals, teixits, llí, cànem, vi, oli, un camp, una casa, etc.—, validesa d'una excomunió, reclamació de pensions de censal, rescisió de contractes, reclamació de salari —metges, cirurgians, fusters, ferrers, sastres, criats i servidores domèstiques, etc.—, reclamació d'heretats familiars o llegats, propietat de béns immobles, mobles i semovents, residència de beneficiats, dots matrimonials, compliment de deixes pies, distribucions corals dels clergues, precedència dels clergues en el cor, compliment de càrregues familiars, rendició de comptes, usures, etc.

CAUSES CRIMINALS

Així com en les causes civils se solen reclamar drets, en les causes criminals es denuncien i persegueixen fets delictius entre els quals podem veure un enfilall ben llarg dels delictes més corrents: insults entre clergues o entre laics i clergue, contra els clergues que juguen jocs prohibits, contra els qui blasfemen, contra els qui acullen bandejats perseguits per la justícia, baralles entre clergues, incompliment de les obligacions del rector, irregularitats en l'administració dels béns parroquials, clergues que recorren a altres jurisdiccions, *vita et moribus* dels clergues, amistançament, amistats perilloses, lectures prohibides, transport, venda i ús de tabac, prodigalitat dels clergues, ometre la predicació durant el temps d'advent i quaresma, no celebrar la missa *pro populo* els rectors que hi tenen obligació, falsificar els registres de comptes, no observar l'entredit, caçar dins zones vedades, retenir documentació contra tota justícia, entrar armat dins un lloc sagrat, sodomia, clergues que van de nit, usen armes, clergues que en els sermons pronuncien expressions inconvenients, o maltracten els escolanets, bigàmia, amenaça o intimidació, persecució contra els clergues, robatoris, morts violentes, assalt a mà armada, intent de seducció, cobrament abusiu de taxes, no donar ajuda als oficials de la cúria eclesiàstica, menyspreu de les censures eclesiàstiques, no executar una butlla pontifícia, sol·licitar en confessió, estupe de menors,

jurament en fals, tenir tracte carnal amb una esclava, violació de domicili, calúnnia de suborn, inobservança del dejuni eucarístic, engatar-se sovint, etc.

CAUSES BENEFICIALS

Els qui pretenen tenir el dret de patronat o els clergues aspirants a un benifet vacant són els qui promouen aquestes causes. En un cas i altre queda especificat el nom de l'església, altar i advocació del benifet, nom del fundador i la causa de la vacant: defunció, renúncia, privació, professió religiosa, permuta, *convolutio ad nuptias*, o matrimoni, etc.

Cada un dels pretendents presenta arguments a favor seu i per consegüent són abundants les transcripcions de testaments i arbres genealògics, com així mateix les deposicions dels testimonis, que aporten no poca informació familiar. Des de la segona meitat del segle XVI el nombre de causes anuals va en augment.

CAUSES DE COMPETÈNCIA DE JURISDICCIO I DE CONTENCIÓ

Aquest tipus de causes eren suscitades entre la cúria eclesiàstica i altres cúries sobre competència de jurisdicció de casos concrets i determinats i també perquè aquella altra cúria no passàs endavant una causa ja iniciada (contenció). La controvèrsia solia provenir de dos motius:

A) Perquè en alguna altra cúria se procedia contra un clergue o persona subjecta a la jurisdicció eclesiàstica.

B) Perquè una altra cúria procedia contra una persona que s'havia refugiat dins l'església o en lloc sagrat del qual dolosament havia sigut extreta. La descripció dels fets delictius és molt viva i rica en circumstàncies concomitants.

EXPEDIENTS DE TÍTOLS PATRIMONIALS

Els clergues iniciaven tals expedients abans de prendre el subdiaconat, si és que no havien obtingut un benifet eclesiàstic amb dotació suficient o tinguessen algun altre mitjà de subsistència. El títol

patrimonial consistia en una determinada renda anual o bens suficients per produir-la. La intervenció de la cúria era centrada a examinar les garanties que oferien els béns que presentava el candidat.

També trobam nombrosos expedients de suplement de títol patrimonial quan es tractava de beneficis incongrus, car la renda anual no arribava a la quantitat prescrita per un títol, que durant molt de temps solia ésser de 32 lliures anuals.

EXPEDIENTS DE SEGREST DE BÉNS

A instància dels creditors la cúria eclesiàstica manava segrestar els béns o rendes d'una persona, clergue o laic, i es formava graduació dels mateixos creditors per determinar qui tenia prioritat per cobrar. Aquests expedients contenen informació sobre la causa i origen dels deutes, situació econòmica del deutor i béns immobles que posseïa. Molt sovint també s'hi troben complicats els fiadors, que han de respondre amb els propis béns.

SUBHASTA DE BÉNS

Les causes més freqüents de les subhastes de béns són aquestes:

- A) No pagar els deutes.
- B) Béns immobles venuts en emfiteusi i desemparats pel fet de trobar-se excessivament carregats de censals.
- C) Cases donades en emfiteusi i desemparades perquè eren ruïnoses i tal volta onerades amb censals excessius.
- D) Béns immobles destinats a deixa pia.

JUS FUNERANDI

Són causes suscitées entre comunitats parroquials i conventuals, dues o més institucions, sobre donar compliment a l'elecció de sepultura feta en testament o en el llit de l'agonia davant el confés i altres testimonis, com també sobre el lloc de celebració del funeral i quan cal pagar la quarta funerària a la parròquia respectiva.

RELIGIOSOS SECULARITZATS

Aquesta sèrie és composta d'expedients referents als religiosos d'un i altre sexe que des del 1821 fins a l'exclaustració del 1835 sortiren voluntàriament de llurs convents; ells eren incorporats al clero diocesà i les monges, obtinguda la dispensa dels tres vots, pobresa, castedat i obediència, eren reduïdes a l'estat laïcal. Tant uns com altres, segons promesa de l'autoritat civil, havien de percebre una pensió diària, que gairebé mai no arribava puntualment.

EXPEDIENTS DE POBRESA

Aquest tipus d'expedients solia formar-se abans d'iniciar una causa civil o beneficional o després d'haver-la iniciada per poder-se acollir a la gràcia de litigar com a pobres sense pagar drets curials. Sovint la part contrària s'oposa a tals concessions.

DISPENSA DE JURAMENT

Quan les dones casades o els menors d'edat firmaven un contracte o una venda, juraven que no obstant ésser de tal condició, no impugnarien la validesa de tot quant s'havia estipulat; més tard descobrien l'engany d'haver sigut notablement defraudats, a vegades en més de la meitat, i sol·licitaven dispensa d'aquell jurament. El vicari general, abans d'atorgar-la, procurava informació sobre els fets narrats en la súplica mitjançant la deposició de testimonis. Com és de suposar, la part contrària impugnava.

CENSURA DE LLIBRES

Els autors o editors que desitjaven publicar algun escrit presentaven una instància al bisbe en la qual hi ha constància del nom de l'autor, títol de l'obra i data de presentació. Al dors de la mateixa súplica pot haver-hi, però no sempre, el nom del censor i el seu dictamen. En casos excepcionals hi ha còpia de l'obra o escrit censurat. Majoritàriament són dels segles XIX i XX.

ERECCIÓ DE PARRÒQUIES, ORATORIS, CONVENTS I CONFRARIES

Tan solament hi ha expedients per a l'erecció de vicaries *in capite* i parròquies a partir de final del segle XVIII, i sobretot són més abundants des de la meitat del segle XIX. Per les vicaries *in capite* els obrers de l'oratori presentaven una sol·licitud juntament amb una llista de veïns que es comprometien al sosteniment del temple, que en realitat eren gairebé tots els d'aquell veïnat. El rector quasi mai no estava d'acord per la minva de jurisdicció i l'augment de despeses que tal fet suposava per a la pròpia rectoria; aleshores els obrers presentaven els propis arguments, que semblen calcats els d'un lloc per un altre i poden esquematitzar-se en aquests punts:

- distància de l'església matriu.
- mal estat dels camins: fang durant l'hivern i pols durant l'estiu.
- necessitat de travessar un pont per arribar a la parròquia matriu, pont que en temps de pluja impossibilita el trànsit a causa de la copiosa aigua que davalla pel torrent.
- dificultats perquè els agonitzants rebin els darrers sagraments i el sacerdot arribi d'hora per a la recomanació de l'ànima.
- incomoditat per traslladar els minyons per batejar-los.
- la poca instrucció religiosa que reben els habitants del lloc, fins i tot durant el temps d'advent i quaresma.
- pobresa que pateixen els veïns que no poden proveir-se de cavalcadura per traslladar-se a la matriu.
- perills que suposa deixar tot el lloc abandonat mentre la gent va a oir missa els diumenges i festes.

Els expedients d'oratori (segles XVIII-XX) poden referir-se a oratoris públics, semipúblics i privats. En ells hi ha el nom del concessionari i del lloc de llur ubicació. En la concessió es fa constar quin temps serà en vigor.

Abans de l'erecció de convents de religiosos (segles XVII-XVIII) solien estipular-se algunes condicions; en molts de casos dins aquests expedients també hi ha constància de l'oposició del rector de la parròquia on era projectada la nova fundació; la Congregació de Rectors emparava jurídicament el rector reticent. El *jus funerandi* i la pràctica de sortir a missa les mares després de tenir un infant, *benedictio post partum*, eren dos punts que els rectors volien deixar ben reclavatejats.

La documentació de confraries (segles XVII-XX) no és uniforme, pot

consistir en una simple instància amb resposta al dors i pot ésser un expedient voluminós que porta els estatuts de la nova confraria.

PORCIO TEMPORAL

El contingut d'aquesta sèrie és sobre matèries referents a la jurisdicció de la porció temporal de l'Església. Com el nomenament dels batlles, era una atribució del bisbe o del seu vicari general; per aquest motiu va inclosa dins la secció de vicaria general.

ESPOLIOS I VACANTS

Sobre la portada de molts dels expedients que formen aquesta sèrie hi ha un dels rètols següents: «Juzgado de la colecturía de Mallorca», «Intendencia de Mallorca», «Tribunal de la Colecturía de Anualidades y Vacantes Eclesiásticas», «Curia de espolios y vacantes eclesiásticas del Reino de Mallorca». La seva sola lectura deixa entreveure que llur contingut és relacionat amb la quota que devien pagar a l'Estat els clergues quan prenen possessió de llurs benifets eclesiàstics i quina destinació tenien llurs rendes durant la vacança.

EXPEDIENTS DE NETEDAT DE SANG

Són per demostrar que els candidats a ordes sagrades no són de raça de moros ni jueus, sinó cristians vells, sens màcula de qualsevol altra infàmia. Molt sovint aquests punts ja romanen provats dintre l'expedient d'ordes. Els testimonis que deposen en tals casos solen donar respostes de caràcter general, de manera que s'esfuma l'interès que podrien tenir tals expedients, el nombre dels quals, per altra part, és molt petit.

SECCIÓ DE CANCELLERIA

Dins la secció de Cancelleria hi ha les següents sèries:

REGISTRES SACRAMENTALS (segle XVI-1918)

Des de principi del segle XVI el bisbe tenia manat lliurar anualment a l'arxiu de la cúria episcopal el quadern dels minyons batejats durant l'any anterior. Després de la reforma tridentina continuà la mateixa pràctica i més tard exigí els nous registres de baptismes, confirmacions, matrimonis i defuncions, dels quals prenia cura l'arxiver de la cúria. Com que aquest ofici va vinculat al canceller, per això les sèries de tals registres van incloses dins la secció de Cancelleria.

Fins no fa gaire la data extrema dels registres era 1870, però des que hem iniciat el trasllat dels arxius parroquials al diocesà incorporam també els registres sacramentals a l'antiga secció per fer-la arribar fins al 1918.

Hi ha catàleg mecanografiat i actualment els registres es troben en vies de microfilmació en estat ben avançat.

CÒPIES DE REGISTRES SACRAMENTALS (1918-)

El Codex Juris Canonici publicat el 1917 i que entrà en vigor el 1918 manava que els rectors anualment traguessen còpia dels actes de baptisme, matrimoni, defunció de l'any anterior per lliurar-les a l'arxiu de la cúria. Aquesta sèrie arriba fins al moment actual. Tenim projectat fer-la continuar mitjançant el sistema de microfilmació.

PARRÒQUIES

Hi ha documentació procedent de cada una de les parròquies, les quals són ordenades alfabèticament; pertany sobretot als segles XVII-XX: peticions, exposicions, instàncies, oficis, respostes, informacions, queixes, denúncies, etc.

RELIGIOSOS

Hi ha la documentació que cada un dels convents de religiosos enviava per resoldre llurs necessitats. Tots foren suprimits l'any 1835 a causa de l'exclaustració. A poc a poc molts han sigut restablerts perquè han tornat els frares. Aquests son els que hi havia ordenats alfabèticament:

Agustins, benedictins, caputxins, carmelites, dominics, ermitans, felips-neris, fossors, franciscans menors, franciscans del Tercer Orde Regular, germans de les Escoles Cristianes, germans hospitalers, jesuïtes, mercedaris, mínims, missioners de St.Vicenç de Paül, missioners dels Sagrats Cors, teatins.

Institucions desaparegudes: germans agustins de Binissalem, antonians, germans de la Caritat i de Sant Roc, germans carmelites, cartoixans, cistercencs, escopalis, ligorins, jeronis, trapistes, trinitaris.

RELIGIOSES

La vida monàstica femenina també comença immediatament després de la Conquesta, però la documentació que podem trobar en les corresponents sèries no va més enllà del segle XVI i sobretot quan és més copiosa és a partir de la segona meitat del segle XIX, època per altra part en què brosten noves famílies religioses locals. Aquestes són les diverses institucions ordenades alfabèticament:

Adoratrius, agustines de l'Empar, benedictines, caputxines, carmelites descalces (tereses), carmelites terciàries del Sagrat Cor de Jesús, zeladores del culte eucarístic, Concepció o ermitanes agustines, concepcionistes, dominiques (santa Catalina de Sena), dominiques terciàries, escolàpies, franciscanes terciàries de la Immaculada, fraternitat de Nostra Senyora de la Bona Acollida, franciscanes filles de la Misericòrdia, Santa Clara, germanes de la Caritat, germanes de la Immaculada Concepció de Castres, germanetes dels pobres, filles de la Caritat, filles de la Sda. Família (Temple), jerònimes, mares dels desemparats de Sant Josep de la Muntanya, missioneres evangèliques, missioneres dels Sagrats Cors, oblates, Opus Dei, la Puresa, reparadores, missioneres dels Sagrats Cors, saleses, Santa Família, Sta. Magdalena o agustines canoneses, Serventes de Jesús, teatines, teresianes, trinitàries, Verbum Dei, Nra. Sra. de Consolació, Ntra. Sra. de la Misericòrdia, Ntra. Sra. de l'Olivar, Sta. Margalida.

*ALTRES INSTITUCIONS***A. JERARQUIA ECLESIASTICA**

- Secretaria d'Estat
- Nunciatura Apostòlica.
- Congregació del Concili
- Congregació de Ritus
- Congregació de Propaganda Fide
- Agent de preces.

B. AUTORITATS ESTATALS

- Rei
- Real Cámara
- Ministerio de Gracia i Justicia
- Real Hacienda
- Consejo de Castilla
- Junta Superior de Salvación.
- Corregimiento

AUTORITATS MILITARS

- Capitanía General
- Govern Militar
- Regiment
- Comandància de Marina.
- Intendència de l'Exèrcit.
- Intendència de Balears
- Carrabiners
- Comissions militars.
- Vicaria general castrense.
- Col·lecturia d'anualitats i vacants.

AUTORITATS CIVILS LOCALS

- Govern Civil.
- Govern Civil de Balears: Instrucció pública.
- Id. id. indústria.
- Junta provincial de cens.
- Govern Superior Polític.
- Diputació provincial.
- Junta Superior de Sanitat.
- Batlliu general del Reial Patrimoni.
- Estadística.
- Comunitat Autònoma de Balears.
- Consell Insular de Mallorca.

AUTORITATS JUDICIALS

- Reial Audiència.
- Jutjat de Pau.

AUTORITATS MUNICIPALS

- Ajuntament de Palma.
- Ajuntaments dels municipis.

INSITUCIONS BENEFIQUES

- Hospital General
- La Pietat
- La Misericòrdia.
- Cercle d'Obrers Catòlics.
- Natzaret
- Casa Cuna
- Junta de terremotos de Filipinas.
- Comisión del terremoto de Granada y Málaga.
- Creu Roja
- Conferències de Sant Vicenç de Paül.

- Càritas.
- Obra Familiar de Adopció.
- Subscripció nacional pro fomento de la Marina.
- Tòmbola benèfica

INSTITUCIONS RELIGIOSES

- Adoració i vela.
- Adoració Nocturna Espanyola.
- Liga de plegarias
- Acció Catòlica

INSTITUCIONS DOCENTS

- Seminari
- Seminari Nou.
- Sapiència.
- La Criança
- Col.legi Espanyol de Roma.

INSTITUCIONS CULTURALS

- Comissió d'art sagrat.
- Comissió d'orgues històrics
- Biblioteca Episcopal
- Museu Diocesà
- Societats culturals.

INSTITUCIONS INDUSTRIALS

- Ferrocarril.

INSTITUCIONS LÚDIQUES

- Club Playas.

SECCIÓ DE L'ECÒNOM

Encara hi ha una altra secció originada per la documentació que produeix o rep l'ecònom concernent tots els rams de l'economia diocesana.

Però, per no abusar de l'hospitalitat que ens ofereix la present publicació, en parlarem un altre moment.

La visita imaginària que acabam de fer a l'Arxiu Diocesà de Mallorca serveixi d'instrument per programar futures investigacions i d'estímul per venir a consultar els nostros documents.

A reveure i fins ara quan vingueu personalment.

Adéu-siau.

